

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

○ هدایت الله بهبودی

۲۵۵

اشاره

آنچه در پی می آید گزارشی است از چهار دیدار تیمسار ناصر مقدم ، رئیس ساواک ، با مقامات سازمان C.I.A. در این گزارشها سه مقام ملاقات شونده چنین معرفی شده‌اند : فلتمن ، رابط سرویس امریکا - زنرال یوجین تای و دکتر بویی معاون سرویس امریکا. دو دیدار اول در زمان دولت جعفر شریف امامی است؛ یکی در اوایل کار این دولت (۱۳۵۷/۶/۱۲) و دیگری در اواخر آن (۱۳۵۷/۸/۹). دولت شریف امامی در پنجم شهریور ۱۳۵۷ روی کار آمد و در چهاردهم آذر همان سال سقوط کرد. دیدارهای دوم و سوم (در دیدار سوم سفیر امریکا هم حضور دارد) در دوره دولت نظامی ارتشبд غلامرضا ازهاری صورت می‌گیرد.

آنچه در بررسی گزارش این دیدارها نمود می‌یابد، سرگردانی و ناتوانی در تحلیل رویدادهای ایران است؛ هم از ناحیه مقامات امنیتی ایران و هم از طرف نمایندگان C.I.A. ساختار نظری دستگاه امنیتی محمد رضا پهلوی بر اساس «خطر کمونیسم» سازمان یافته بود و هیچ رخداد اجتماعی علیه حکومت متصور نبود مگر آنکه دست همسایه شمالی (اتحاد جماهیر شوروی - مبدأ و منشأ کمونیسم) در آن دخیل بوده باشد. پی‌گیری تحلیلهای ارائه شده از سوی دولتمردان شاه در فاصله آبان ۱۳۵۶ - پس از رحلت آیت الله سید مصطفی خمینی - تاروی

کار آمدن دولت جدید (سقوط دولت جمشید آموزگار و تشکیل دولت جعفر شریف امامی) در ابتدای شهریور ۱۳۵۷، نشان دهنده همین موضوع است. اما در این زمان شاه به باور تازه‌ای می‌رسد؛ و آن اینکه فعالیتهایی که علیه حکومت او صورت می‌گیرد خارج از توان ک. گ. ب (سازمان جاسوسی شوروی) است و باید دست سازمانهای امنیتی انگلستان و امریکا در کار باشد! ویلیام سولیوان، سفیر امریکا، در تهران پس از شنیدن چنین عقیده‌ای از طرف شاه، مبهوت می‌شود و در خاطرات خود از آن با تعییر «اتهامات خودساخته» یاد می‌کند. با وجود این، سپهبد مقدم در دیدارهای خود با مقامات C.I.A با تأکید و اصرار، در صدد القای دخالت کمونیستها در رویدادهای ایران است و برای مجاب کردن مقامات امنیتی امریکا، از ارائه اطلاعات نادرست ابا نمی‌کند و حتی غیرمستقیم برای از بین بردن امام خمینی از مأموران C.I.A یاری می‌خواهد. استیصال و امانتگی عالی ترین مقام امنیتی ایران از خلال این گزارشها نمایان است. او مدام نهضت اسلامی ایران را نتیجه هماهنگی کمونیستها و مذهبیها معرفی می‌کند و به رابط سازمان سیا تأکید می‌کند که دست خارجیان در کار است! او ایران را در آستانه تجزیه شدن نشان می‌دهد و با طرح مسائلی چون سوءقصد به اتباع امریکایی، قطع صدور نفت و آغاز مبارزه مسلحانه، خواهان کشاندن طرف امریکایی به دایره وحشتی است که او و همکاراش خود را در آن می‌بینند. ناصر مقدم در این کار موفق نیست. روشن است که امریکاییها اظهارات او را بر اساس داشته‌ها و اطلاعات خودشان تجزیه و تحلیل می‌کنند. هر چند بعدها عملکرد C.I.A نسبت به این دوره زمانی حساس، مورد نقد قرار گرفت و از نظر دولتمردان امریکایی نمره قبولی به دست نیاورده، اما اطلاعات این سازمان از منطقه خاورمیانه به اندازه‌ای بود که ابعاد تبلیغاتی اظهارات ناصر مقدم را از جنبه‌های واقعی آن تشخیص دهد. در این گفت و گوها مقدم چندین بار- به طور غیرمستقیم - از مقامات C.I.A می‌خواهد که اگر بتوانند «خدمتی را خاموش کنند»، جبهه ملی می‌تواند اداره امور کشور را به دست گیرد، چون در آذرماه ۱۳۵۷ این نظریه هم برای امریکاییها و هم برای حکومت ایران جا افتاده بود که تنها راه حفظ سلطنت و قانون اساسی، بهره‌برداری از نیروهای جبهه ملی است.

گفتنی است که ساختار نظری ساواک (محور قرار دادن کمونیسم در علت پیدایش رویدادهای سیاسی- اجتماعی) با اوج گیری مبارزات مردمی، کار کرد خود را از دست داد و توهمهای سیاسی جای آن را گرفت. این سازمان امنیتی در آذرماه سال ۱۳۵۷ به مرتبه‌ای نزول کرد که دولتمردان شاه از آن به عنوان یک خبرگزاری یاد می‌کردند؛ چرا که تحلیلهای ارائه شده از طرف آن به واقعیت نپیوسته بود و مأموران ساواک صرفاً گزارشگر و قایع اتفاقیه

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

بودند. ضمن مرور متن این چهار دیدار - که با طبقه‌بندی سری به چند مدیر کل ساواک فرستاده شده بود - توضیحاتی را در پانوشت آن یادآور می‌شویم. این توضیحات، گویاسازی برخی از اشخاص و جریانها و ارقام است و شامل همه موارد ابراز شده از طرف رئیس ساواک نمی‌شود.

شماره: ۵۱۰۰۰/۱۱۴۸۲

تاریخ: ۵۷/۹/۱۴

پیوست: دارد

فقط برای اطلاع مدیریت کل اداره سوم
به فرموده شخصاً مفتوح فرماید

به: مدیریت کل اداره سوم

از: اداره همکاریها

۲۵۷

درباره: مذاکرات

بفرموده ۱۵ برگ فتوکپی مذاکرات اخیر تیمسار ریاست ساواک با مقامات امریکائی که طی آن وقایع نامطلوب اخیر مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است به منظور هماهنگیهای لازم به پیوست ایفاد می‌گردد.

بفرموده این مدارک فقط برای مطالعه آن مدیریت کل بوده و مقرر است با توجه به طبقه‌بندی حفاظتی سطح بالای این مدارک بعد از مطالعه مدارک موردنظر را در بایگانی شخصی نگاهداری فرمایند.

رئیس اداره همکاریها - محیط

گیرندگان:

بانضم ۱۵ برگ فتوکپی مذاکرات موردنظر جهت اطلاع و اقدام مشابه مدیریت کل اداره دوم

بانضم ۱۵ برگ فتوکپی مذاکرات موردنظر جهت اطلاع و اقدام مشابه مدیریت کل اداره هفتم

بانضم ۱۵ برگ فتوکپی مذاکرات موردنظر جهت اطلاع و اقدام مشابه مدیریت کل اداره هشتم

فصلنامه مطالعات آریش

ملاقات تیمسار ریاست ساواک با آفای «فلتمن» رابط سرویس امریکا

(۵۷/۶/۱۲)

رابط امریکا^۱ در این ملاقات اظهارات زیر را به عمل آورد:

سفیر امریکا که اخیراً از مرخصی دو ماهه مراجعت کرده افتخار شرفیابی به پیشگاه شاهنشاه را پیدا کرده است. در این شرفیابی فرمودند گزارشاتی دریافت شده مبنی بر اینکه پاره‌ای از دولتهای خارجی در تحولات اخیر ایران وتظاهرات خصم‌انه بعضی گروهها دخالت داشته‌اند. سفیر امریکا در پاسخ بشرط‌فرض رساند که البته نمیتواند از طرف دولتهایی مانند شوروی و لیبی صحبت کند اما در مورد امریکا اطمینان میدهد که هرگز دخالتی در وقایع اخیر نداشته است. سفیر امریکا سپس از پیشگاه شاهنشاه استدعا کرد که در مورد تعقیب موضوع و پیدا کردن منابع این اتهامات نامبرده را هدایت بفرمایند.^۲ شاهنشاه توصیه فرمودند که سفیر با نخست وزیر و وزیر دربار مذاکره نماید.

پنجشنبه گذشته سفیر با وزیر

دربار ملاقات کرد و ایشان توصیه

۲۵۸

کردند که نماینده سیا در ایران با

تیمسار مقدم ملاقات بعمل آورد.

روز گذشته هم سفیر با جناب

آفای نخست وزیر تماس گرفت و

ایشان هم همین توصیه را

کردند.^۳ بنده بنمایندگی از طرف

دولت امریکا و سازمان سیا

صریحاً میگوییم و اطمینان میدهم

که دولت امریکا بهیچوجه در

مورد ایجاد اشکال برای شاهنشاه

ایران و دولت ایران فعالیتی

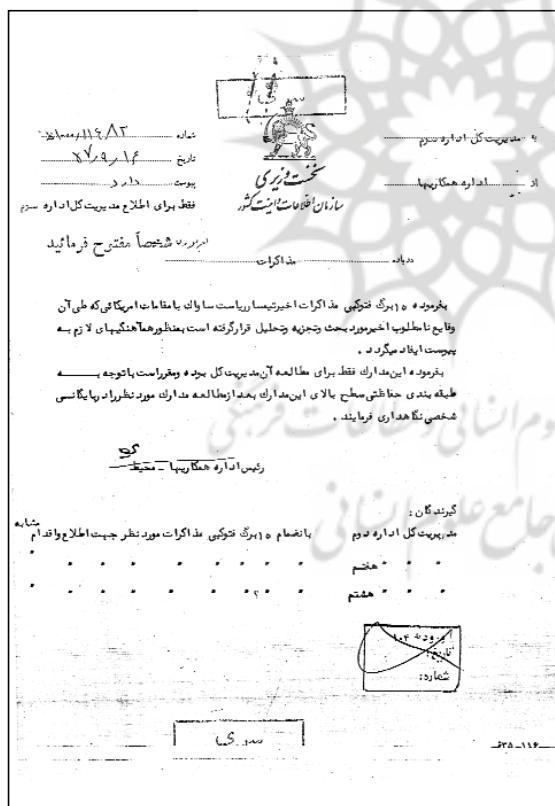
نداشته و ندارد. سفیر امریکا به

اعضاء ارشد سفارت امریکا

دستور داده که با توجه به اینکه

دولت امریکا کماکان از شاهنشاه

عنوان تنها عاملی که ضامن ثبات

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

ایران و رفاه ملت ایران میباشد حمایت میکند از اینرو اعضای سفارت باید این نکته را برای طرفهای متقابل خود یعنی جامعه دیپلماتهای مقیم ایران مثلاً برای اعضای سفارت انگلیس روشن کنند. اگر ساواک و دولت ایران گزارشاتی از فعالیتهای رسمی و غیررسمی امریکائیها در ایران بدست آورده اند که موجب این سوءتفاهم شده بسیار خوشحال خواهیم شد هرگاه این گزارشات را در اختیار ما بگذارید. میدانید که شورویها و کشورهای اقمار آنها در گذشته سعی کرده اند که مناسبات ایران و امریکا را تیره سازند. حتی فلسطینیها هم در این مورد نقشی داشته اند ما از واشنگتن و ایستگاههای سازمان سیا در کشورهای اطراف ایران درخواست اطلاعات کرده ایم . اما متأسفانه چیز مهمی تاکنون دریافت نکرده ایم و بدیهی است که بهره این قبیل شایعات نصیب شورویها و اشخاصی مثل قدافي میشود.

چند روز پیش تلگرامی از توکیو داشتم که طی آن مقامات ژاپنی که گویا گزارشهای از سفارت خود در تهران پیرامون وقایع اخیر دریافت کرده اند سؤال کرده بودند که آیا خطرات جانی متوجه هوакوفنگ طی اقامتش در ایران نمیباشد؟ البته ما پاسخ دادیم که بهیچوجه چنین چیزی نیست و مقامات دولت ایران بکار خودشان در این قبیل موقع وارد هستند.^۴ در هر صورت بعنوان افسر ارشد سازمان سیا مایلیم بشما اطمینان بدهم که ما در واقع نامطلوب اخیر ایران هیچ دخالتی نداشتم البته ما نمیتوانیم از طرف کنگره امریکا صحبت کنیم اما تا آنجا که مربوط به دولت امریکا و سازمانهای وابسته میشود میتوانیم اطمینان خاطر بدهیم . از شرفعرض پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر گذشت . ملاحظه فرمودند .

سپهد مقدم ۵۷/۶/۱۲

۲۵۹

ملاقات و مذاکرات تیمسار ریاست ساواک با آقای فلتمن

رابط سرویس امریکا

(تهران - ۱۳۵۷/۸/۹)

آقای فلتمن : مدت ۲ هفته در واشنگتن بودم . مطالبی بود که با توجه به توجیهاتی که شاهنشاه و جنابعالی و همچنین ضد اطلاعات نسبت به اینجانب معمول داشتید به مقامات امریکائی گفتم . روز گذشته هم افتخار شریابی به پیشگاه شاهنشاه را داشتم . در امریکا با مقامات عالیرتبه

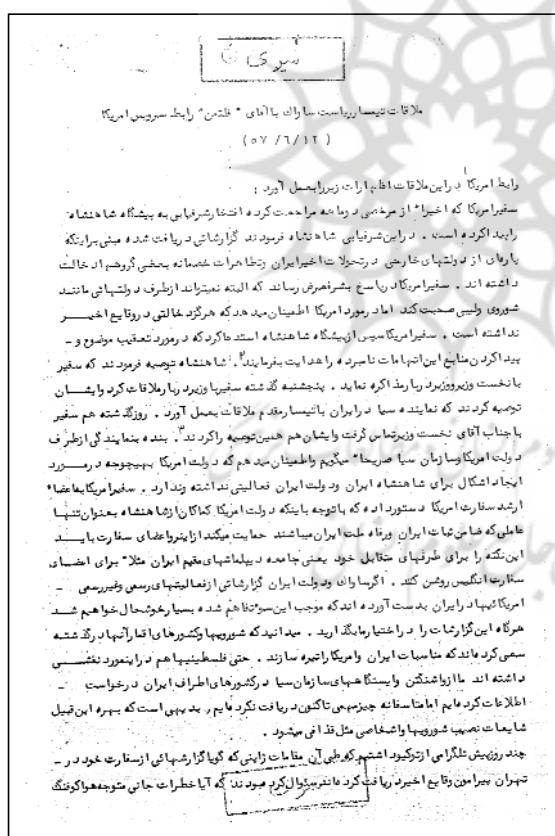
فصلنامه مطالعات آریش

سرویس خودمان و نیز وزارت امور خارجه و وزارت دفاع امریکا صحبت کرد. موقعی که در امریکا بودم چند مشکل دیگر هم پیرامون ثبات ایران بروز کرد که از من خواستند بعد از مراجعت این مشکلات را مورد بررسی قرار دهم. هفته آخر که در امریکا بودم اعتصابات و تظاهرات بخصوص در شهرهایی که فاقد حکومت نظامی بود و همچنین در تهران و سیله عناصر دانشجو و غیره در خیابانها توسعه پیدا کرد که اسباب نگرانی ما را فراهم ساخته است. نتیجه گیری من از اوضاع همان نتیجه گیری سابق است. یعنی شاهنشاه با پاره ای مشکلات ظاهری (قابل روئیت) موافق هستند که بر ابعاد این مشکلات افزوده شده است. اما من به سازمان سیا گفتم که شاهنشاه کنترل اوضاع را شخصاً بدست دارند و هر موقع بخواهند میتوانند تغییرات لازم را بدهند. هفته ها و ماههای آینده و بطور کلی آینده نزدیک فوق العاده مورد توجه و اشنگتن خواهد بود که سعی خواهم کرد با کمک شما و سایر دوستان تصویر واقع بینانه ای برای واشنگتن ترسیم نمایم.

البته مطبوعات و گروههای مخالف گرفتار هیجاناتی هستند که آنها را از بیان واقعیات باز میدارد. نکته دیگر مربوط به

۲۶۰

تیمسار نصیری است که البته من ایشان را نمیشناسم ولی وقتی در واشنگتن بودم با اشخاصی ملاقات کردم که ایشان را میشناسند و طی سالیان درازی میشناسند و طی سالیان درازی که ایشان مصدر کار بودند با ایشان همکاری داشتند. من حامل همدردی و تفاهم این عده از مقامات امریکایی به طور رسمی و خصوصی برای تیمسار نصیری هستم.^۵ مطلب دیگر اینکه هم اکنون یک تاجر امریکائی بنام «ناکه» در تهران است. ایشان قبل از آنکه بوده اما اکنون

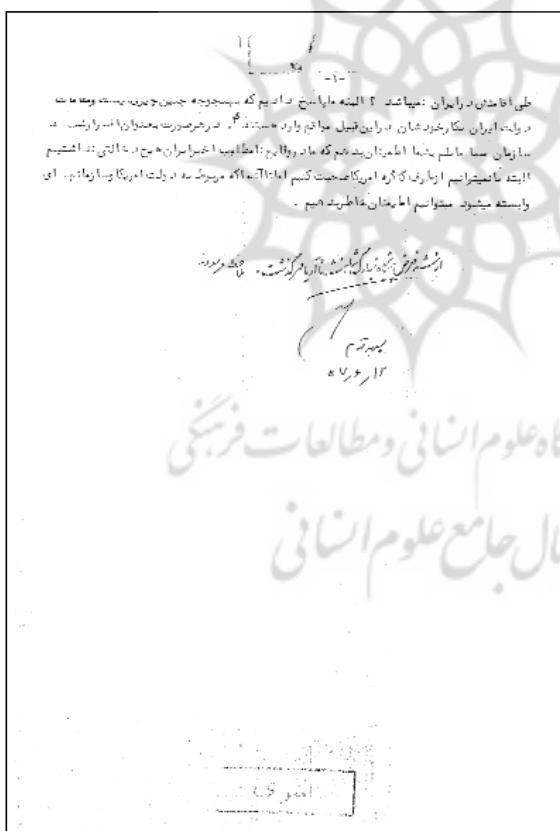

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

با نشسته شده و برای کمپانی بوئینگ کار میکند و فقط یک بازرگان است. ضمناً موقعیکه در نیویورک بودم آقای رفیع زاده^۶ نماینده شما از من برای ناھار دعوت کرد که لازم میدانم از شما تشکر کنم. میخواستم باطلاء برسانم که یک مترجم تمام وقت روز ۶ نوامبر برای نوارهای عملیاتی اداره کل هشتم بتهران وارد میشود. این شخص قبلاً در نایرویی خدمت میکرد و وقتی من بازرس سرویس بودم با او آشنا شدم. خودش و خانمی روسی الاصل هستند که اکنون تغییر نام داده (آقا و خانم نیکلز) و به تابعیت امریکا درآمده و عضو سرویس هستند. یکنفر بررسی کننده اوضاع سوری نیز که عضو نماینده‌گی ما در توکیو است بمدت یکماه بتهران می‌اید تا با اداره کل هشتم همکاری کد و پرامون مسائل شوروی کاملاً صاحب‌نظر است. نکته دیگری که باید عرض کنم اینستکه والاحضرت ولی‌عهد ایران قرار بود روز ۱۳ اکتبر از مرکز سازمان سیا به مدت نصف روز دیدن بفرمایند. که امیدوارم این بازدید بنحو رضایتبخشی انجام شده باشد.^۷

بنظرم تظاهرات در ایران ادامه خواهد یافت. میخواستم از شما پرسم که این تظاهرات کی به پایان خواهد رسید؟ و آیا در مرحله ای از آن مشکلات خاصی از نظر امنیتی برای سفارت امریکا و پرسنل ارتش امریکا در ایران ایجاد خواهد کرد؟

تیمسار ریاست : مشکل
تظاهرات فعلی در اینستکه
کمونیستها و مذهبیون مخلوط
هستند و این دو گروه پای
جوان‌ها و کودکان را نیز بمبان
کشیده‌اند و هر اقدام حادی که
علیه آنها انجام شود موجب از
میان رفتن بچه‌ها و مردم عادی
مذهبی می‌شود و باز هم باید
متاسفانه بگوییم با دستوراتی که از
خارج میرسد کار بصورت یک

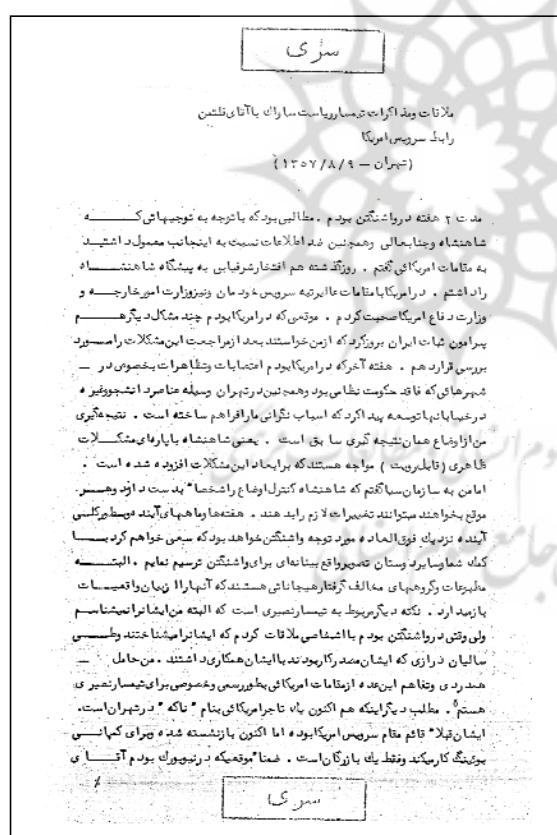
فصلنامه مطالعات آریش

جنگ فرسایشی درآمده و قرائتی در دست است که کمونیستها و مذهبیون مشغول توزیع سلاح میان هواخواهان خود میباشند. تظاهرات از نظر شدت روز بروز توسعه پیدا میکند و تهدید بطور اعم در تمام نقاط و بر روی کلیه هدفها ابعاد بزرگتری بخود خواهد گرفت. هم اکنون در شهرستانها تظاهرات با استفاده از اسلحه شروع شده است بخصوص در کردستان. همچنین شعارهای تجزیه طلبی داده میشود و این شعارها و علائم و نشانه هایی که در تظاهرات دیده میشود همراه با پرچم سرخ در دست متظاهرين بتعارض خیلی زیاد میباشد. مذهبیون با این اعتقاد که کمونیستها در کنار آنها هستند نسبت به آنان هماهنگ نشان میدهند و فکر میکنند که بعد از نیل بهدف میتوانند کمونیستها را کنار بگذارند. کمونیستها به این نیت مذهبیون واقف هستند ولی اطمینان دارند که دست آخر یعنی بعد از سرنگونی رژیم نابودی مذهبیون برایشان کار آسانی است. از این رو ضمن ریشخند کردن مذهبیون عکس العمل حادی بر علیه آنها بمصلحت نمیدانند. جنگ فرسایشی بتدریج

سبب پراکندگی و تضعیف نیروهای انتظامی و نیروهای مسلح شاهنشاهی میشود.

۲۶۲

شاهنشاه که اعتقاد کامل به فضای باز سیاسی و دموکراسی و اجرای قانون اساسی دارند اجازه عکس العمل شدید را از ناحیه نیروهای مسلح و انتظامی نمیدهند. این تضعیف تدریجی نیروهای مسلح یعنی شهربانی - ژاندارمری - سازمان امنیت و ارتش و نیز توسعه تهدید و تظاهرات در مقیاس وسیعی در سراسر کشور به کمونیستها امکان میدهد که تدریجیاً علیه یگانگان مقیم ایران نیز عکس العمل نشان بدند. ظرف هفته اخیر در دو منطقه

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

نشانه هایی از این عکس العمل دیده شده قبل هم یک مورد در اصفهان داشتیم . البته دولت به این مسئله اهمیت خاص میدهد یعنی حفظ و حمایت از اتباع بیگانه را وظیفه خود میداند . طبق آخرین اطلاع در زمینه تهدیدات براندازی روی منابع ملی از جمله نفت دست گذاشته اند . متأسفانه میزان بهره برداری از ۵/۱۵ میلیون بشکه به ۱/۵ میلیون بشکه ظرف روز گذشته کاهش یافته که آنهم فقط کفاف مصرف داخلی را میکند . اما متأسفانه امروز خبر کاهش تولید را تا حد ۱/۱ میلیون بشکه داشتیم که برای فردا پیش بینی نیم میلیون بشکه میشود و این بزرگترین صدمه علیه مملکت از نظر سوخت رسانی داخلی میباشد چون تمام نقاط حیاتی ما فلوج میشوند و حتی نیروهای مسلح هم متوقف خواهند شد . گفته میشود آیت الله خمینی در پاریس تحت تأثیر عواملی از جمله دکتر یزدی و صادق قطبزاده قرار دارد و این دو نفر او را هدایت می کنند . خمینی اعلام کرده که تاسرنگونی رژیم جهاد لازم و جنگ فرسایشی و جنگ مسلحانه را ادامه خواهد داد و این مسئله بتدریج

مورد قبول روحانیون داخل که تاکنون مخالف خمینی و طرفدار اجرای قانون اساسی بودند قرار گرفته است . روحانیون داخلی هماهنگیهایی با نظرات خمینی که همان نظرات کمونیستها است یعنی سرنگونی رژیم از خود نشان داده اند.^۸

فلتمان : مطلبی است که از طرف خودم و به طور شخصی میخواستم بگویم . در میان دیپلماتهای خارجی مقیم تهران شایعاتی است مبنی بر اینکه برخی از تظاهرات مخالف وسیله ساواک و ارتش برای قبول یک دیکتاتوری نظامی زیر فشار بگذارند .

— ۲ —

ریجیع رازه نامندۀ شما فرزن، رای تناهیاره بودت کرد که « لازم مید این ازته ماتکر کریم . مدد و دستم باطل از بوسانم که باه مترجم شام و وقت، روز ۶ شهریور از اینجا روانه اداره کل هشتاد و پر انواره میشود . این شاهد ققلان » را میگیریم باشند . همچنان روزی، بازس سرویس پریوری با اتفاق شد . خود ریجیع روزی و رسی، الصلح خبر داد که اگرین خبربرنامه داده (آخوند این نیکنیز) ویه تایبیه، از این راهی، روزی سرویس هشتاد و پنجمین روز کنند « افعاع شروعی خدرا که خوشبختانه کی مادر و زنگ سو است بدست یکیاه تجوییان میگذاران از این راهی که پیروان این سلسله شوروی کاناله ماجدیه راست . نکنه ریجیع که باید درین کم ایستاده والا مدنیسته را ورزیده باید این روزی و روزه ۳ اکتوبر از کسی رایان سعادت بصف ورزیده نیمه ماینه که امیدوارم این باید به نهضه و رضایتی این سعادت بشهد لای . پندلیم خطا هرات را این ادای خواهد یافت . بیخواستم اینها بپرسم که اینین دنیا هرات کی باید درین ده رسیده ۲ تیار و مربوطی از این ایام ملاقات عالی از اینفس اینستیزیتی هرات را این سعادت امکان کورسیل از این این رایان سعادت خواهد کرد .^۹

تساوی ریاست

شکلکن هرات اعلیل دلایلش که میگویند « بیرون مخلوق شسته و بیرون مخلوق شسته و بیرون دیگر و بیرون کان رایتیشان کشیده باشد و در این احمد که این احمد بیور موجیه از این روزن بجهه « ده و دره و ده عادی مه چیزی را زخم باید متناسبه بیکم سپاه دستوری که از خارج میرسد . کارصیروتیکه جنگ شریعتی ده آنده و قرائتی در — دست است که کوئیسته بیهیون شده بیرون تدبیر سلاح بیان هرها خواهان خسرو میگشند . تلا هرات از اینلیشند . بیزیز روزبه بید امکند و پهند بیزیز راه در ریا نهاد بیزیز کلیه هد فیبا این ابعاد ریزگری بسند خواهد گرفت . هم اگون در — هم رستاها تا هرات اسفلاده از اسلام شروع شد و است بخدمتی در گردشان . همچنین شمارهای تجزیه طلبی ده میشود و این شمارهای ولایم و شناوهای که در نظرها دیده شدند همچوں همراه بازیم سرخ در دست مهلاه میگویند این خیالی نیاد میگند . مقدمه همین راین انتقاد که کوئیسته اد کارآئیه هشتمند نسبت به آنان همچنان شان دند و کوئیسته که بس ازین بسند ف میتوانند کوئیسته . سا را کارگر از نه . کوئیسته این نیشت مه بیرون و اقیانوس هستند و این اطمینان را از نه که مدت آمریکن بسند اینستیزی روزیم تاولدی مه بیرون برای این کارآئی است .

فصلنامه مطالعات آریش

۲۶۴

تیمسار ریاست : تکذیب میکنم . حتی تظاهرات موافق را هم که میگویند ما برای اندادخته ایم تکذیب میکنم . این هفته دولت فکر میکرد که تظاهرات موافق را مایجاد کرده ایم و مقامات وابسته به دولت مصراً از اعلیحضرت خواسته بودند دو نفر از عناصر پرسنلی ساواک را برکنار بفرمایند در حالیکه میدانستند ما هیچکس را برای برای اندادخته تظاهرات حتی توجیه هم نکرده ایم و دخالتی نداشته ایم.^۹ معذلک دولت اقداماتی کرده که ما مجبور شدیم دو نفر از پرسنل خود را که در مشاغل حساس بودند برکنار کنیم . حتی بعضی از دوستان آقای نخست وزیر این شایعه را رواج دادند و هدف آنها دفاع از دولت است و میگویند اگر دولت در اجرای برنامه های خود موفق نشده دلیل آنها دخالت نیروی مسلح یا ساواک در ایجاد اینگونه تظاهرات است . متأسفانه حتی دولت این مطالب را به سرویسهای اطلاعاتی خارج هم گفته است و ما ضمن تکذیب تعجب میکنیم . من در اینجا صریحاً اعلام میکنم که شاهنشاه کتفهای ما و نیروهای مسلح را بسته اند و کارها را در اختیار نخست وزیر مملکت گذاشته اند . البته ما در حیرتیم که چرا شاهنشاه این سیاستها را اجرا میکنند . منظورم از ما مسئولین نیروهای مسلح و انتظامی مملکت است . کلمه ای بکار بر دید مبنی بر (مشکلات ظاهری شاهنشاه) منظورتان چه بود؟

آقای فلتمن : منظورم مشکلات علنی ایشان بود که همه کس میتواند ببیند مانند تظاهرات وغیره .
مالحظه شد ۸/۱۰

ملاقات و مذاکرات تیمسار ریاست ساواک با زنرال «یوجین تای»
(سفارت امریکا - تهران - ۱۳۵۷/۹/۸)

تیمسار ریاست ساواک : عقیده دارم که اگر دوستان توجه بیشتری به منافع ما و بنفع خودشان داشته باشند یعنی به تهدید موجود به نحو عمیقتری نگاه کنند مسائل و مشکلات زودتر حل و فصل خواهد شد . مدت‌ها پیش کمونیستها در این کشور زیربنای کار خود را آماده کردند - یعنی با کار کردن روی جوان‌ها بتدریج تمام سازمانها را کم و بیش در اختیار خود درآوردند . مثلاً دستگاههای تبلیغاتی از قبیل مطبوعات - رادیو و تلویزیون و حتی وزارت فرهنگ و هنر را زیر

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

نفوذ خود گرفتند. هنگامیکه شاهنشاه تصمیم گرفتند نوع و فرم رژیم را عوض کنند یعنی فقط سلطنت کنند نه حکومت و اصول قانون اساسی را بطور کامل بمورد اجراء درآورند کمونیستها از این وضع بنفع خود کمال استفاده را کردند. نارضائی در هر جامعه‌ای وجود دارد اما در جامعه ما رشد سریع برای تغییر جامعه از یک جامعه عقب افتاده به یک جامعه پیشرو و کنایی از وجود پول زیاد بود باعث مشکلاتی گردید. بنویان مثال بتعهدات انتوبیلهای که در حال حاضر در سطح شهر در مقایسه با ۱۵ سال پیش حرکت میکنند نگاه کنید یا بتعهدات دانشجویان که در ۱۵ سال پیش ۳۰ هزار نفر بود و اکنون ۳۰۰ هزار نفر میباشند و یا بتعهدات دانش آموزان که تعداد آنها هم اکنون بین ۹ تا ۱۰ میلیون نفر رسیده است.^۱ کارخانجات در مقیاس وسیعی افزایش یافته اند. تنها جایی که نفوذ عناصر چپ با مشکلاتی مواجه شد ارتش بود که آنهم بعلت وجود دیسیپلین نظامی است. البته حکومتها گذشته هم اشتباهاتی مرتكب شده اند که یکی از

این اشتباهات عدم توجه به عامل مذهب میباشد. باید بگوییم که از ۳۵ میلیون جمعیت این مملکت ۳۰ میلیون نفر از نظر طرز فکر مذهبی فناشیک هستند و تلاش کمونیستها در جهت جدائی حکومت از مذهبیون مردم را بدین نمود. فضای باز سیاسی نیز به مخالفان کمک کرد و دولت از چند طرف چهار حملات تبلیغاتی گردید. روشنفکران و گروههای ملی با استفاده از فضای باز سیاسی اداره امور مذهبیون را در دست گرفتند و در نتیجه دو گروه مذهبی در مملکت ایجاد گردید. اول گروه طرفدار رژیم اما ناراضی و دوم گروه مخالف رژیم و باز هم ناراضی. کمونیستها از این نارضایتی کمال

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

ارتش ملحق میشوند و تحت تأثیر تبلیغات چپ افراطی قرار دارند معلوم نیست چه حالتی را بوجود بیاورند. بنظر شخص من باید روحانیون طرفدار رژیم که اکثریت را تشکیل میدهند تقویت شوند. موضوع ساكت کردن خمینی خیلی اهمیت دارد بعلاوه اکثریت مردم به بخش فارسی بی . بی . سی گوش میکنند و بی . بی . سی پخش میشود و اگر بی . بی . سی این حرفها را نزند بسیاری از گرفتاریها تمام میشود. اعتقاد دارم که اگر قشریون مذهبی که گروههای عقب افتاده ای هستند و توانائی اداره کردن خود را نیز ندارند و از نظر بینش علمی مشابه کشیشهای قرن پانزدهم اروپا میباشند مورد بهره برداری کامل کمونیستها قرار گیرند تمام زحماتی که طی ربع قرن اخیر در ایران متتحمل شده ایم بهدر خواهد رفت. اعلیحضرت مایلند که دموکراسی واقعی در کشور برقرار شود و به اشتباها خود نیز در گذشته وقوف کامل دارند.

و از اینرو میخواهند یک دولت ملی در مملکت ایجاد شود ولی گروههای ملی با توجه به رویه خمینی نمیتوانند حکومتی تشکیل دهند. من با آقای دکتر سنجابی ملاقات داشتم ایشان میگفت اگر میتوانستیم در مقابل خمینی مقاومت کنیم زحمات ۲۵ ساله ما برای استقرار یک حکومت ملی و دموکراتیک بنتیجه میرسید. آقای دکتر سنجابی اضافه کرد امیدوارم حکومت نظامی بتواند امنیت را در مملکت مستقر کند تا بعداً ما بتوانیم روی کار بیاییم.

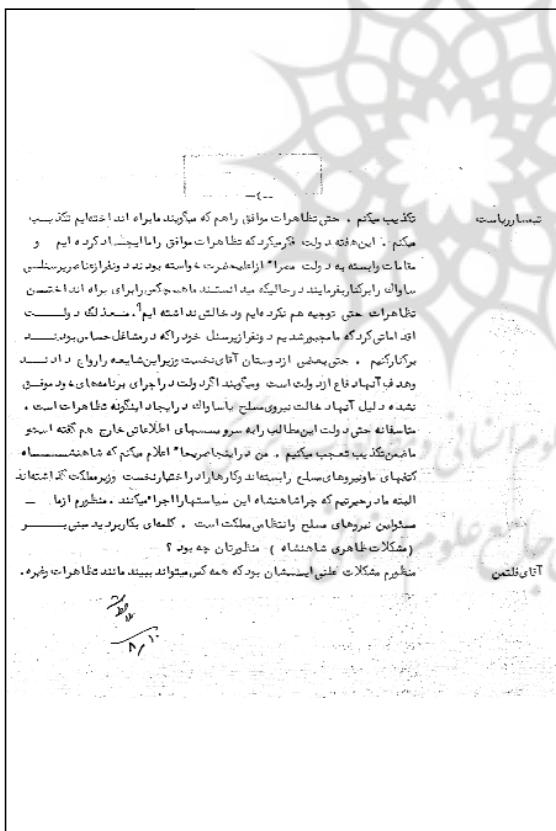
فصلنامه مطالعات تاریخ

بهره برداری را کردند و دسته دوم را تقویت کردند. این کمونیستها بودند که از قشریون مذهبی برای بی نظمی استفاده کردند و گروههای سنتی ترویریست هم از این فرصت استفاده نمودند. اما مذهبیون موافق رژیم یعنی گروه اول سکوت کردند و علت آن این بوده و هست که مرعوب خمینی و طرفداران او هستند. مثلاً رهبران طرفدار رژیم همگی مقیم قم هستند اما کمونیستها در لباس آخوندها دست به یک سلسله عملیات ایدائی علیه این رهبران زدند به طوریکه آنها برای اینمنی جان خود از ما کمک خواستند. فقط ۵ تا ۱۰ درصد مردم فعال مملکت تهدیدی برای رژیم بوجود میآورند و ۹۵ درصد دیگر سالم هستند اما همین ۵ یا ۱۰ درصد وسیله کمونیستها سازمان یافته اند. کمونیستها در سازمانهای حساس مملکت مثل نفت - آب و تلفن و غیره نفوذ کرده اند و مذهبیون را سپر خود ساخته اند. نیروهای انتظامی مانند پلیس و ارتش به درگیریهای شهری آشنازی ندارند و بعلت این بی تجربگی تعدادی کشته شده اند و این خواسته قشریون

مذهبی برهبری خمینی میباشد
چون کمونیستها و طرفداران
خمینی اعلام کرده‌اند میکشیم و
کشته خواهیم شد تا حکومت

۲۶۶

سرنگون شود. با این ترتیب هرگونه عکس العمل شدید دولت باعث کشته شدن تعداد بیشتری از مذهبیون خواهد شد چون کمونیستها از این عده بعنوان سپر استفاده میکنند. از طرف دیگر شاهنشاه روی فرمایشات قبلی خود در زمینه فضای باز سیاسی و قانون اساسی باقی مانده اند و از اینرو سازمانهای امنیتی و پلیس فقط موقعی وارد عمل میشوند که واقعاً سورد حمله قرار گیرند. ارتش کاملاً وفادار است اما سربازان وظیفه ای که در آینده به

فصلنامه مطالعات آریش

نیود. اما باید به حوادث افغانستان - پاکستان - شاخ افریقا و نیز دوری نسبی عراق از شوروی و نزدیکی نسبی این کشور با ایران و سوریه توجه داشت. شکست شوروی از تشکیل کنفرانس ژنو این کشور را نگران کرده است. موضوع ضد امریکائی بودن مسکو امر تازه‌ای نیست و شورویها حتماً از احساسات ضد خارجی در ایران بهره برداری می‌کنند. بعلاوه در عصر جدید بارها ائتلاف مارکسیستها و پیروان مذهب مختلف را بچشم خود دیده ایم. تصویر میکنم شوروی هم مثل امریکا نگران اوضاع ایران است. البته شوروی مایل به نفوذ در ایران است ولی بنظر من نمیخواهد رژیم شاهنشاه را سرنگون کند. متأسفانه تعداد زیادی از اعضاء حزب غیر قانونی توده در خارج از ایران هستند حتی در امریکا هم فعالیت دارند. بنظر من رئیس جمهور فرانسه باسانی میتواند خمینی را ساخت کند بخصوص که شما با فرانسویها مناسبات ویژه‌ای دارید. نمیدانم از فعالیتهای نهضت طرفداران «لوتر» که روش کار آنها همان تکنیک مارکسیستها است اطلاع

۲۶۸

دارید. همانطور که قبل گفتم

همکاری و همفکری مارکسیزم و مذهب مطلب تازه‌ای نیست.

سیستم تماس اینها با یکدیگر از

طریق سیستمی که معروف به سلول میباشد انجام میگیرد یعنی

مثلاً از یک گروه ۳ نفری فقط یکنفر با گروه بالاتر تماس

میگیرد. شایعاتی در مورد

درگیری کشورهای غربی در

واقعی اخیر وجود داشته اما باید

بگوییم که مثلاً سازمان سیا اگر

کمکی بشما نکرده علیه شما هم

کاری انجام نداده است. کلیه

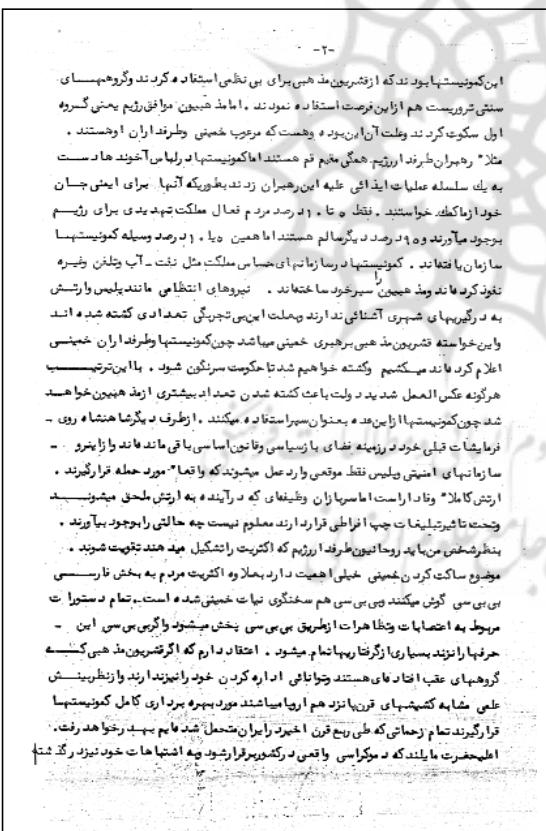
مقامات امریکائی و جامعه امریکا

از ارتش شاهنشاهی ایران تحت

فرماندهی عالی شاهنشاه حمایت

میکنند. نمیخواهیم حوادث

افغانستان باز تکرار شود.

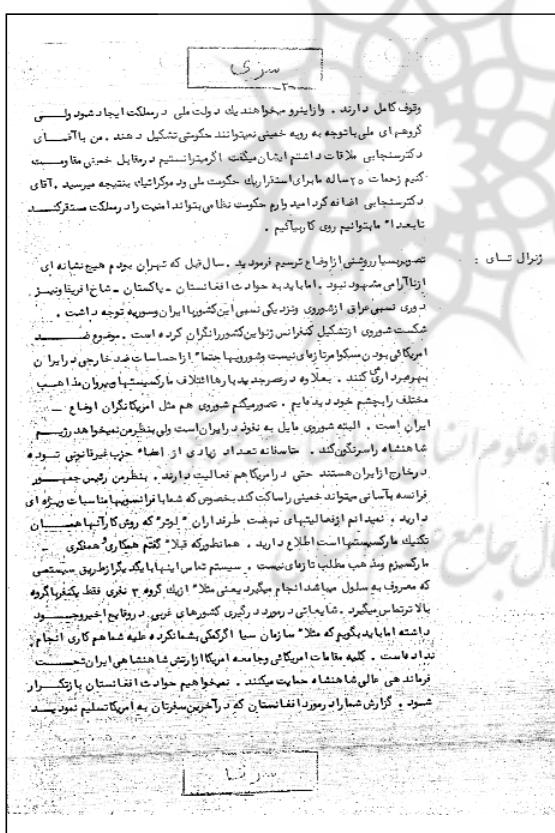
چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

گزارش شما را در مورد افغانستان که در آخرین سفرتان به امریکا تسلیم نمودید و حوادث افغانستان را پیش بینی کرده بودید هنوز بیاد دارم. این گزارش را دستور دادم تکثیر کنند و در میان رده های مختلف توزیع نمایند. بدختانه جوان ها در دانشگاه های امریکا نیز حرفهای خطرناکی یاد میگیرند اما جوان امریکائی متعاقباً به میان یک خانواده محافظه کار برمیگردد و آنچه را که فراگرفته فراموش میکند ولی جوان ایرانی اینطور نیست.

تیمسار ریاست سواک : فرمودید که تصور نمیکنید شورویها علاقمند به عوض کردن رژیم ایران باشند. من اعتقاد دارم که دولتهای گذشته ایران کمتر روی جوان ها سرمایه گذاری کرده اند و از این عامل مهم غافل بودند و از اینرو اندیشه کمونیستی در میان جوان ها رسوخ پیدا کرد. میدانید که شورویها بمناسبات ما با غرب روی خوش نشان نمی دهند. آخرین تهدید رسمی آنها در مورد مسافرت رهبر چین به ایران بود که یکی از دلیل های آنها در این باره گفته بود ما اجازه

نمیدهیم این جوجه امریکائیها پای چین را در خلیج فارس باز کنند و از اینرو بزودی عکس العمل نشان خواهیم داد. این یک تهدید علني بود و امروز عملاً احساس میکنیم که شوروی بحر خود عمل کرده جوانهای ما به بی نظمی و اغتشاش و اعتصابات بیشتر توسط کمونیستها تشویق میشوند و چون مذهبیون و کمونیستها با هم مخلوط شده اند از این رو دست ما بسته است.

سفیر امریکا : من نمیدانم چرا فرانسه و یا مراکش کاری برای شما انجام نمیدهند. چندی پیش با یکی از رهبران یهودی فرانسه در این باره مذاکره میکردم و او عقیده داشت که اگر فرانسویها

فصلنامه مطالعات آریخت

بخواهند میتوانند خمینی را خاموش کنند. از وجود سه نفر ایرانی الاصل که گویا یک یا دو نفر از آنها تبعه امریکا باشند در اطراف خمینی اطلاع دارم. اینها تحریکات زیادی میکنند و من شخصاً با یکی از آنها چند سال پیش بخاطر قضیه ویتان درگیری داشتم ولی تعجبم از این است که چطور فرانسویها جلوی اینها را نمیگیرند.

از حضور تیمسار ریاست ساواک کسب اجازه شد این قبیل مذکرات ایشان با مقامات خارجی بمنظور ارشاد و ایجاد هم‌آهنگی در رده‌های از ساواک که با این قبیل مسائل سروکار دارند در اختیار آنان گذاشته شود که مطالعه نمایند. تصویب فرمودند. بنابراین، این صورتجلسه مذکرات برای مدیران کل ادارات دوم - هفتم - سوم - هشتم ارسال و تأکید شود در بایگانی مخصوص نگاهداری نمایند. ۹/۱۳.

ملاقات تیمسار ریاست ساواک با آقای دکتر «بؤئی» معاون سرویس امریکا

۲۷۰

(تهران - ۹/۹/۱۳۵۷)

بعد از تعارفات

آقای بؤئی : من برای درک واقعیت اوضاع ایران در تهران هستم و مایلم نظر جنابعالی را در مورد اوضاع و گروههای مخالف و همچنین جبهه ملی و مذهبیون سوال کنم. آیا بنظر شما جبهه ملی با اعتدالیون مذهبی موافقت خواهند کرد تا یک دولت ائتلافی آنطور که مورد نظر شاهنشاه است تشکیل دهند؟

تیمسار ریاست ساواک : در زمان حال با اعتدالیون غیرمذهبی مشکلی نداریم حتی شخصاً و بکرات با گردانندگان جبهه ملی تماسهای داشتیم. شخص شاهنشاه نیز تماسهایی با آنها دارد. جبهه ملی معتقد به اجرای قانون اساسی - نظام و امنیت - دموکراسی و مبارزه با کمونیزم میباشد و بهیچوجه معتقد نیستند که رژیم عوض شود. ولی اعتدالیون مذهبی مرعوب قشریون مذهبی برهبری خمینی شده‌اند. در حال حاضر ما نمیتوانیم روی اعتدالیون مذهبی حساب کنیم چون هر قدمی که بر میدارند با توجه به اینکه مرعوب خمینی هستند خیر و صلاح مملکت را در نظر نمیگیرند. حال آنکه جبهه ملی احساس مسئولیت میکند و خیر و صلاح کشور را در نظر دارد. جبهه ملی متوجه منافع مشترک میان ما و دوستان میباشد. در حالیکه اعتدالیون مذهبی به منافع مشترک ما و دوستان ما متوجه ندارند. موضوع دیگر این است که اقدامات قشریون مذهبی هر

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

روز منافع بیشتری را عاید کمونیستها میکند و متأسفانه اعتدالیون مذهبی هم که مرعوب قشریون هستند در مسیری هستند که متضمن منافع کمونیستها است. اگر قرار است حکومت ملی در این مملکت تشکیل شود مذهبیون به آن اعتقادی نخواهند داشت و در آن شرکت نمیکنند چون مرعوب خمینی هستند و خمینی هم مخالف قانون اساسی است. چهره کشور را در دو جمله تشریح می کنم : هر روز که میگذرد قشریون مذهبی که متأسفانه مذهبیون معتمد نیز بعلت بی اطلاع بودن از مسائل سیاسی - اقتصادی و اداری مملکت با آنها همگام هستند بیشتر در جهت تفکرات غلط خمینی گام بر میدارند و زمینه را برای کمونیستها آماده میسازند. این تهدیدی برای ما و دوستان ما است . متأسفانه بی . بی . سی هم در این مسیر سرمایه گذاری کرده است .

آقای بوئی : بنظر شما آیا میانه روهای جبهه ملی با برنامه های اصلاحی که در چهار چوب قانون اساسی در نظر دارند اجراء کنند میتوانند بدون مذهبیون معتمد و بتهائی تشکیل دولت

بدهند و آیا گروههای مذهبی در تشکیل حکومت با جبهه ملی همکاری خواهند کرد؟

تیمسار ریاست ساواک: اگر سرچشمه این تبلیغات خصمته یعنی خمینی را ساكت کنیم و اعتدالیون مذهبی دیگر مرعوب او نباشد، مذهبیون با جبهه ملی توافق خواهند کرد. در چنین موقعی جبهه ملی احتمالاً بنهایت هم خواهد توانست یک حکومت [مبتنی بر] دموکراسی که موردنظر شاهنشاه و مردم است تشکیل دهد و نظم را برقرار کند. موضوع دیگر این است که اعتدالیون مذهبی و رهبران مذهبی تمامًا موافق شاهنشاه هستند و خواهان استقرار نظم می‌باشند. آنها با ما ارتباط دوستانه

فصلنامه مطالعات آریش

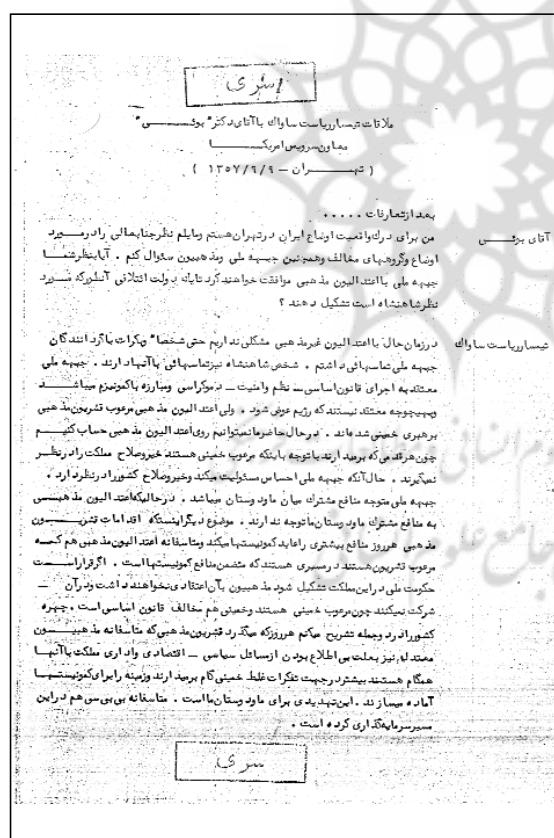
دارند و همچنین با دولت ارتباط نزدیک برقرار کرده‌اند اما چون خمینی و کمونیستها تعداد کمی از این رهبران مذهبی را مروعوب کرده‌اند ظاهراً نمیتوانند از دولت حمایت نمایند. موضوع اینستکه کمونیستها قشريون طرفدار خمینی را سازمان داده‌اند و خودشان گردانده نمایش هستند. میخواهم بگویم که قدرت واقعی در حال حاضر در دست مذهبیون نیست بلکه در دست کمونیستها است که در پناه قشريون مذهبی و بنام خمینی وارد عمل شده‌اند.

آقای بوئی: چرا خمینی اینقدر نفوذ پیدا کرده در حالیکه میفرمائید سایر رهبران مذهبی موافق او نیستند؟ چطور سایر رهبران مذهبی را مروعوب کرده است؟

تیمسار ریاست سواک: موضوع این است که خمینی شخصاً با رژیم سلطنتی مخالف است و در این هدف با کمونیستها وجه مشترک دارد. حال آن که اعتدالیون مذهبی مخالف سلطنت نیستند بنابراین کمونیستها اعتدالیون را تقویت نمیکنند بلکه حتی علیه آنها وارد عمل شده‌اند.

۲۷۲

البته اعتدالیون مذهبی هم میتوانند از نارضائیهای مردم استفاده کنند ولی چون موافق رژیم هستند آن قدرتی که خمینی و کمونیستها بدست آورده‌اند در اختیار ندارند و خواه ناخواه وقتی در یک معادله مخالفین رژیم و کمونیستها در موضع بهره برداری از نارضائی مردم قرار دارند کفه ترازو بنفع آنها سنگیتر خواهد شد. مخالفان توانسته‌اند در پوشش مذهب نارضائیها را بصورت وحشتناکی بزرگ کنند. حال آنکه اگر وضع عوض شود چیزی نیست که جانشین این سیستم قشريون مذهبی سیستم شود. قشريون مذهبی سیستم حکومتی و ایدئولوژی سیاسی ندارند. خارجیها نمیتوانند در مورد ایران

فصلنامه مطالعات ازبیخ

بود ما سعی کردیم به این هیئت تفهیم کنیم که در این مملکت ۵۰ سال قبل مردم برای زندگی کردن همیگر را می‌کشند و به این کار غرور و افتخار می‌کردند که یکی را کشته‌اند و مال او را برای خود برداشته‌اند / ۵۰ سال قبل در این کشور گردن می‌زدند - دست می‌بریدند و توی بدن انسان شمع کار می‌گذاشتند. رفتار هیئت‌های حاکمه با زندانیان در گذشته اینطور بوده. اگر خیال می‌کنید ظرف ۲۰ یا ۳۰ سال می‌توان این خصوصیات را عوض کرد اشتباه است. فلان زندانیان در زندان وقتی عکس العمل شدید نشان می‌دهد مجری یک امر سنتی است. البته باید این رفتار عوض شود و منطبق با اصول تمدن گردد اما عوض کردن خصوصیات اخلاقی یک ملت به زمان احتیاج دارد و اگر بخواهند سریع به این کار دست بزنند ایجاد نارضائی می‌کند. همان نارضائی که امثال خمینی از آن بهره‌برداری می‌کنند / ۵۰ سال قبل زنان ما برده بودند درست مثل افریقائی‌ها - حکومت ایران آزادی زن را برقرار کرد یعنی برگزی را لغو کرد اما

مذهبیون مخالف آن هستند و

یکی از مشکلات ما در حال

حاضر همین است. مردم هنوز

۲۷۴

حرف رهبران مذهبی را گوش

می‌کنند و حرفهای آنها

تلقین پذیر است. رهبر مذهبی

می‌گوید با این تحولات اجتماعی

باید مبارزه کرد او می‌خواهد بزمان

برگزی بروزی کند. مذهبیون ما را با

کشیشهای مسیحی مقایسه نکنید.

چون کشیشهای مسیحی مبنای

بسیاری از تحولات علمی و

فلسفی در اروپا بوده‌اند. حتی این

۱۰-۱۲ نفری که در این کشور

مقام روحانی والائی دارند

بضاعت علمی ندارند و با این

ترتیب نمی‌توانند در کنار جبهه

ملی مملکت را اداره کنند. بنظر

من اگر مملکت را بdest یک

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

دیوانه بدنه بدهند بهتر است تا در اختیار عناصر مذهبی بگذارند. در اینجا باید بگوییم نفوذ خمینی بخاطر عمامه و لباس روحانی و یا تقوی و پرهیز کاری و یا ملت دوستی او نیست بلکه مشکلات مملکت است که از خمینی یک آدم با نفوذ ساخته است.

آقای بوئی: آیا اعلیحضرت میتواند با شرکت جبهه ملی دولتی تشکیل دهنده و آیا جبهه ملی برای مقابله با اوضاع و مذهبیون مخالف که ضدبرنامه های اصلاحی هستند قدرتی دارد؟

تیمسار ریاست سواک: قبل عرض کردم. اگر به صورتی بشود که صدای خمینی را خاموش کرد یعنی مخالفت او را علیه رژیم از میان برد و بی. بی. سی هم دیگر تحریک نکند با اعتقاد به اینکه اعلیحضرت متوجه هستند که باید سلطنت کنند نه حکومت و ملیون نیز ۲۵ سال برای اجرای قانون اساسی مبارزه کرده اند و معتقدند که اعلیحضرت باید سلطنت بفرمایند نه حکومت، جبهه ملی میتواند با کمک سیاستمداران مستقل یا منفرد که جبهه ملی را قبول دارند و

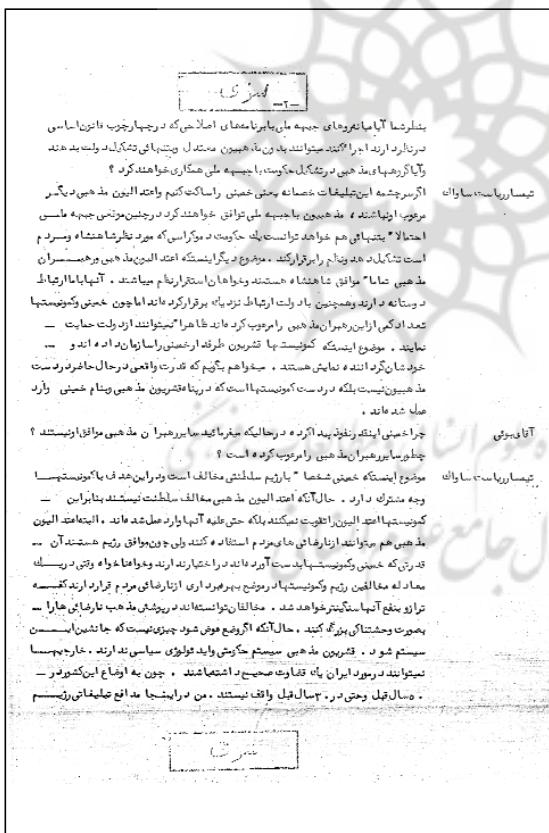
جبهه ملی هم آنها را قبول دارد حکومتی تشکیل دهد اما در شرایط فعلی جبهه ملی بنهایی بخصوص با توجه به سم پاسیوهای خمینی نمی تواند حکومتی تشکیل دهد. کما اینکه دکتر سنجابی که به قانون اساسی - رژیم سلطنت و شخص اعلیحضرت اعتقاد دارد می گوید موقعی می شود حکومت ملی برقرار کرد که خمینی ساكت شود. بنده از سنجابی پرسیدم چرا دیر به ایران آمدی؟ پاسخ داد من می دانستم که اعلیحضرت می خواهد برای تشکیل حکومت اراده مقامات امارات را که خپل ساخته اند و بدهه از منجا بوده است. پس از این دیدار باشید اینکه در دوره و من (شنبه) از در بود و من (خمینی) از در دیگر وارد شوم و

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

یک قضایت صحیح داشته باشد. چون به اوضاع این کشور در ۵۰ سال قبل و حتی در ۳۰ سال قبل واقع نیستند. من در اینجا مدافع تبلیغاتی رژیم نیستم اما باید بگویم که انصافاً خیلی کارها شده است. البته برداشتن گامهای سریع عمرانی نابسامانیهایی هم تولید میکند - فساد به وجود میآورد و مشکلاتی دیگر و توجه کنید که طرف ۱۵ سال تعداد دانشجویان ما از ۳۰ هزار نفر به ۳۰۰ هزار نفر رسیده در حالیکه این تعداد دانشجو احتیاج به استاد - روش آموزشی صحیح و غیره دارند و نبودن این تسهیلات خودش ایجاد نارضائی میکند. بنابراین اشکالات ما فقط معلول فساد گذشته نیست بلکه پیشرفت سریع هم در تشکیل «دانشگاه (ردایلندر)» تحصیل میکرد. روزی چندی پیش که در امریکا بودم بدیدن پسرم رفتم که در دانشگاه «ردایلندر» تحصیل میکرد. روزی به دانشگاه او رفتم و دیدم تظاهرات کوچکی در محوطه دانشگاه برپا شده . از پسرم سوال کردم . جواب داد اینها برای مشکلات تحصیلی خود تظاهرات میکنند. خطاب به پسرم گفتمن این

دانشگاه ۲۰۰ سال سابقه و تجربه آموزشی دارد و هنوز توانسته ضوابطی ایجاد کند که همه دانشجویان را راضی نماید در حالیکه ما در کشورمان توسعه دانشگاهها را از صفر شروع کرده ایم و اکنون ۳۰۰ هزار دانشجو داریم . البته موضوع دانشجویان محدود فقط به دانشجویان محدود نمی شود . ما قرنها خواب بوده ایم و حالا بیدار شده ایم . رسیدن به تمدن آسان نیست . بدینخانه قضایت خارجی نمیتواند صحیح باشد چون خارجیها به گذشته این ملت و رواییه افراد این ملت واقع نیستند. چندی پیش هیئتی از طرف کمیته حقوق بشر برای بازدید از زندانیان به ایران آمده

فصلنامه مطالعات از ارض

حکومت اسلامی تشکیل دهم دیدم فایده‌ای ندارد و هرگونه اقدامی در این اوضاع و احوال سرکوفتن بر سنگ است . واقعه تأسف آور اخیر مربوط به مسافرت شهبانو به عراق و ملاقات ایشان با آیت الله خوئی که از مراجع تقلید بوده و میانه رو سلطنت طلب هستند می‌باشد. علیاحضرت شهبانو از آقای خوئی که پیرمرد وارسته‌ای است در منزلش عیادت فرمودند. الآن بیش از ۱۰ روز است که خمینی و کمونیستها تمام خود را برای تضعیف آیت الله خوئی بکار میبرند که چرا به ملکه ایران وقت داده تا از او عیادت کند. اینها آنقدر عناد دارند که هرگونه تفاهمی با آنها درحال حاضر غیرممکن است . هیچ یک از آیات عظام ایرانی در داخل یا خارج کشور مانند خمینی [...] نیستند ضمن اینکه کمونیستها هم خمینی را محاصره کرده‌اند. بقیه رهبران مذهبی از خمینی میترسند شما خودتان به قم بروید بچشم خود ببینید که کمونیستها هر روزتان بقم بروند

میدهند و این پیرمرد و خانواده‌اش را تهدید بمرگ میکنند. آیت الله شریعتمداری میگوید من از خمینی نمیترسم اما از کمونیستهای طرفدار او میترسم و از ما درخواست کرده که جان او و خانواده‌اش را حراست کنیم .

۲۷۶

باز تکرار میکنم هر چه زمان جلو میرود کارهای قشریون مذهبی بیشتر بنفع کمونیستها تمام میشود شاید من ملتی دیگر در این شغل نباشم و یا حتی زنده نباشم اما آنقدر ملی ماروزی به معنای واقعی تدبیف شود تنها عامل کمونیستها بوده اند . موقعه ... جنگ اتفاق ایران و مناقع منطقه و استراتژیک شیوه راه را بین منطقه بیان و اشتما شد . فراوش نظر ماید که فقط کمونیستها از این اوضاع برهه برد از خواهند گرد .

سرگی

عیادت فرمودند . آن بیش از ۱۰ روز است که خمینی و کمونیستها تمام خود را برای تضعیف آیت الله خوئی بکار میبرند که چرا به ملکه ایران وقت داده تا از ایشان عیادت کند . اینها آنقدر عناد دارند که هرگونه تفاهمی با آنها درحال حاضر غیرممکن است . هیچ یک از آیات عظام ایرانی در داخل یا خارج کشور مانند خمینی [...] نیستند ضمن اینکه کمونیستها هم خمینی را محاصره کرده‌اند. بقیه رهبران مذهبی از خمینی میترسند شما خودتان به قم بروید بچشم خود ببینید که کمونیستها هر روزتان بقم بروند

جلو میرود کارهای قشریون

سرگی

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

منطقه بیاد داشته باشد. فراموش نفرمایید که فقط کمونیستها از این اوضاع بهره برداری خواهند کرد.

پانو شتها

۱ - احتمال دارد رابط سازمان C.I.A که در اینجا «فلتمن» یاد شده، همان جفری دیوید فلتمن (Jeffrey David Feltman)

باشد که هم اکنون سفیر امریکا در لبنان است. و نامش به عنوان نامزد ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۴ نیز مطرح شد.

(CIA Sources).

۲ - روایت سولیوان درباره دیدار خود با شاه جالب است. او پس از دادن خبرهایی از وضعیت روحی و ظاهری شاه می‌نویسد: «اعتقاد او بر این بود که تظاهرات و فعالیتهایی که علیه رژیم انجام شده طبیعی و خودجوش نیست، بلکه برنامه از پیش طرح شده‌ای بر ضد رژیم است. شاه در تشریح و توضیح این نظر خود پای قدرت‌های خارجی را به میان کشید و گفت آنچه پیش آمده از حدود توانایی و قابلیت ک. گ. ب (سازمان جاسوسی شوروی) خارج است و باید دست انتلیجنس سرویس و سازمان سیا هم در کار باشد. شاه مخصوصاً روی نقش انگلیسیها در این ماجرا تأکید می‌کرد و می‌گفت انگلیسیها بعد از ملی شدن نفت، کینه او را به دل گرفتند و چون زیر بار شرایط آنها برای تمدید قرارداد کنسرسیون نفت نرفته است دست به تحریک بر ضد او زده‌اند. شاه اخبار و گفتارهای رادیویی بی. بی. سی را که به تبلیغ نظرات مخالفان پرداخته و لحن انتقادآمیزی نسبت به رژیم او در پیش گرفته بود به عنوان شاهد مدعای خود ذکر کرد. اما آنچه شاه را بیشتر از همه رنج می‌داد، نقشی بود که سازمان سیا به خیال او در فعالیتهای ضدرژیم بازی می‌کرد. او با شکنجه و نازاحتی می‌پرسید مگر با امریکاییها چه کرده است که سیا بر ضد او دست به کار شده است؟ شاه به جریان مسافرت‌ش به امریکا و بازدید پرزیدنت کارتر از ایران اشاره کرد و گفت او گمان می‌کرد که پس از این دید و بازدیدها و مذاکراتی که صورت گرفته، روابط ایران و امریکا بر پایه محکمی استوار شده و امریکا از سیاستهای او پشتیبانی می‌کند. حال او می‌خواست بداند چه پیش آمده است که امریکا از حمایت او دست برداشته؟ آیا او کاری کرده است که موجب نارضایی امریکاییها شده؟ یا بین ما و روسها توافق محرمانه‌ای برای تقسیم جهان صورت گرفته و ایران هم جزئی از این توافق است؟ از طغیان و خشم و غضب شاه و حرفاًی که از زبان او شنیدم لحظه‌ای گیج و مبهوت شدم. او با لحن مردی سخن می‌گفت که ناجوانمردانه مورد خیانت واقع شده و گویی دادخواهی می‌کرد. شاه در تمام مدت صحبت‌ش با حالتی پریشان و احساساتی سخن می‌گفت. به طوری که در پایان این صحبت‌ها واقعاً متغیر بودم که چه واکنشی باید نشان دهم. بالاخره خود را بازیافم و بالحنی آرام بخش و با قدرت منطق و استدلالی که در توان داشتم سعی کردم اطمینان و اعتقاد متزلزل شده شاه را نسبت به امریکا به دست آورم و به او اطمینان بدhem که امریکا همچنان پشتیبان اوست و رئیس جمهوری و سایر مقامات ارشد امریکایی کاملاً مسائل و مشکلات او را درک می‌کنند. پس از مراجعت به سفارت، من جریان این ملاقات عجیب را تقریباً با جزئیات آن به واشنگتن مخابره کرم و پیشنهاد نمودم نامه‌ای از طرف پرزیدنت کارتر خطاب به شاه نوشته شود و پشتیبانی امریکارا ازوی تأیید نماید. من عقیده داشتم هرگونه اشاره‌ای به اتهامات خودساخته شاه درباره حمایت سیا از مخالفان وی در نامه رئیس جمهوری نامناسب

فصلنامه مطالعات آریش

۲۷۸

خواهد بود. لیکن نامه می باشد طوری نوشته می شد که خود به خود این اتهامات را مردود بشمارد...» (مأموریت در ایران ، ویلیام سولیوان ، ترجمه محمود مشرقی ، انتشارات هفته ، ۱۳۶۱ ش ، صص ۱۱۰ تا ۱۱۲).

۳- سولیوان در کتاب خود اشاره ای به دیدارهای بعدی اش با وزیر دربار و نخست وزیر وقت نمی کند.

۴- سفر هوакوفنگ ، رهبر جمهوری خلق چین ، به تهران از منظر برخی مطبوعات غربی ، مفهومی جز حمایت از حکومت شاه نداشت ، آن هم با نشان دادن این موضوع که حضور وی در تهران هشداری است برای شوروی که از دخالت در امور ایران پرهیز کند. روزنامه دویچه سایتونگ در شماره دوم شهریورماه خود نوشت که «دیدار رهبر چین از تهران در این شرایط نگرانی شاه را در مورد اتحاد ملاها و نیروهای طرفدار شوروی مورد تأکید قرار می دهد.» (بولتن محترمانه خبرگزاری پارس ، ش ۱۵۸ - ۵۷/۶/۳ - صص ۶-۷).

سفر هوакوفنگ در مرحله حساسی صورت گرفت . در این زمان که دولت جمشید آموزگار پس از حادثه سینما رکس آبادان مجبور به استعفا شد و جای خود را به دولت جعفر شریف امامی سپرد ، ایران نیازمند حمایت قدرت‌های بزرگ بود. این حمایت از ناحیه دنیای غرب جاری بود. اگر در چنین مقطعی ، قطبی از دنیای شرق نیز عملاً از حکومت پهلوی دفاع می کرد ، برای شاه می توانست امیدبخش باشد ، بویژه که او طبق ذهنیت سنتی خود معتقد بود ، شوروی در امور ایران دخالت می کند و اگر این سفر سیاسی به تقویت این مفهوم می انجامید ، شاه به هدف خود رسیده بود.

پنجم شهریور جایی دولتها صورت گرفت . دو روز بعد یعنی در هفتم شهریورماه هوакوفنگ وارد تهران شد. این سفر به دعوت شاه صورت گرفته بود. صدر کمیته مرکزی حزب کمونیست و رئیس شورای دولتی جمهوری خلق چین برای دیدار رسمی چهار روزه وارد تهران شد و مورد استقبال شاه قرار گرفت . هوакوفنگ در میدان شهید (آزادی) کلید طلای تهران را از دست شهردار گرفت و با هلهی کوپر به سوی کاخ گلستان پرواز کرد. روز هشتم شهریور شاه در میهمانی رسمی که به افتخار حضور رهبر چین در کاخ گلستان برپا کرد ، پس از بیان مناسبات و مشترکات تاریخی دو کشور ، شرکت نایب رئیس کمیته ملی خلق چین را در جشنهاي دوهزار و پانصد ساله و سفر فرج ، همسرش ، رایك سال پس از آن به چین ، نشانه ادامه پیوندهای بین دو کشور دانست و با تأکید بر سیاست چین در حوزه اقیانوس هند و خلیج فارس یادآور شد «سیاست قاطع و اعلام شده کشور شما در این مورد که خلیج فارس و اقیانوس هند می باید مناطق ثبات و امنیت باشند و حفظ این امنیت منحصرًا با کشورهای مجاور آنهاست ، نمونه بارزی از حسن تفاهم متقابل است ». رهبر چین هم در سخنانی با ادبیات خود ، شاه را چنین ستد : «طی دوران معاصر ، کشور شما نیز مورد تجاوز و ظلم و ستم امپریالیستها قرار گرفته بود ، اما مردم ایران دلبرانه به مبارزه دست زدند و هیچ گاه سرتسلیم فرود نیاوردنند و نیروهای تجاوزکار را در هم شکستند ». (اطلاعات ، ش ۱۵۶۹۹ ، ۵۷/۶/۸ - ص ۲۷).

بی شک منظور هوакوفنگ از نیروهای تجاوزکار ، اشاره به اشغال آذربایجان در اوایل دهه بیست بود. یونایتدپرس در تفسیری از این سفر و سخنان هوакوفنگ در ضیافت شام نوشت که : «به نظر رسید که «ها» با شاه موافق است که لااقل قسمتی از آشوبهای شهری موجود را می توان تقصیر عناصر جناح چپ هوادر مسکو دانست ». (بولتن محترمانه خبرگزاری پارس ، ش ۱۶۴ ، ۵۷/۶/۹ ، ص ۱۵).

۵- اواسط خرداد ۱۳۵۷ ارتشید نعمت الله نصیری رئیس ساواک از کار برکنار شد و به سمت سفير ایران در پاکستان منصوب گردید. شاه سپهبد ناصر مقدم را جایگزین او کرد. این جا به جایی یکی از واکنشهای شاه نسبت به اعتراضات عمومی علیه حکومت او بود. پس از رؤی کار آمدن دولت جعفر شریف امامی ، وی همه تلاشهای خود را صرف خاموش کردن شعله اعتراضها و اعتصابها کرد. در این راه ، او با شعار مبارزه با فساد دولتمردان ، اقداماتی صورت داد که با دستگیری چهره های

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

شناخته شده‌ای همراه بود. از آن جمله بود رئیس سابق ساواک، نعمت الله نصیری. نصیری ۷۷ ساله در چهاردهم مهر از سمت سفارت ایران در پاکستان کنار زده شد. یکی از موضوعات جنجالی مطبوعات در همین زمان رسیدگی به جرمها و اتهامهای وی بود. با گشایش نسی فضای سیاسی، آن هنگام برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی نیز علیه او حرف زدنده و او را عامل نابسامانیهای کشور خواندند. از این رو دولت مجبور شد برخی از افراد فاسد و جنایتکار پایین دست شاه را فربانی کند تا مسیر اتهامها به طرف محمد رضا پهلوی سیر نکند. پس از بازگشت نصیری، او را دستگیر کردند. اظهارات نماینده سازمان C.I.A در این گزارش و ابراز نگرانی او و دیگر مقامات سازمان متبعش معطوف به موقعیت اخیر نعمت الله نصیری است.

۶- منصور رفیع زاده از یاران نزدیک مظفر بقایی بود. احتمالاً در اوایل دهه چهل به امریکا رفت. مدتی در آنجا روزنامه «شهاب» را به زبان فارسی منتشر کرد که در واقع بی‌گیری مشی سیاسی حزب زحمتکشان بود. در اسناد لانه جاسوسی، او معاون رئیس گروه ملی دانشجویان ایرانی در ایالات متحده که سازمان دانشجویان حامی مظفر بقایی بود، معرفی شده است. رفیع زاده ظاهراً نماینده سیاسی، اما سمت اصلی او در امریکا سپرستی ساواک در آن کشور بود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی خاطرات خود را در کتابی تحت عنوان «شاهد» یا «شاهد دست اول حکومت وحشت» منتشر کرد. در این کتاب او خود را مأمور دو جانبی ساواک و سازمان C.I.A معرفی کرده است.

۷- رضا پهلوی پسر شاه در ۵۷/۴/۲۷ عازم سفری بی‌بازگشت به امریکا شد. او که در آن زمان ۱۸ سال بیشتر نداشت وارد تگزاس شد تا به مدت یک سال در پایگاه هوایی «ریز» در نزدیکی «لوپاک» به کارآموزی خلبانی مشغول شود. همان زمان خبرگزاریها نوشتند که رضاپهلوی در زمان اقامت خود در یک ساختمان نظامی زندگی خواهد کرد که به وسائل اینمنی مجهز است و تعطیلات آخر هفته را در ملکی به ارزش ۲۵۰ هزار دلار خواهد گذراند که شاه برای او در لوپاک خریداری کرده است. (بولتن محramانه خبرگزاری پارس، ش ۵۷/۴/۲۹، ۱۲۲، ص ۱۰) دیدار رضا پهلوی از سازمان C.I.A که نماینده این سازمان بدان اشاره می‌کند، نشان می‌دهد که غیر از آموزش خلبانی، پسر شاه می‌باشد در جریان اموری قرار می‌گرفت که به احتمال زیاد در صورت جانشینی او به جای پدر، باید از آن آگاه می‌بود. شاید «تربیت سیاسی» عنوان درخوری برای علت حضور رضاپهلوی در امریکا باشد.

۸- رئیس ساواک، ناصر مقدم، چه در این دیدار و چه در دیدارهای بعد، تأکید فراوانی بر هماهنگی نیروهای مذهبی و کمونیستها می‌کند. اگر رهبری امام خمینی در آن زمان، شباهتی به رهبریهای سیاسی مرسوم می‌داشت، چه بسا ایشان با همان اندک گروههای سیاسی چپ، برای سرنگون کردن نظام شاهنشاهی هم آواجی می‌کرد. اما اظهارات امام در این مورد خاص، شنیدنی است. مرور برخی از گفت و گوهای ایشان با نمایندگان رسانه‌ها در زمانی که مقیم نوفل لوشاتو بودند به جا خواهد بود. روز سیزدهم آذر ۱۳۵۷ خبرنگار انگلیسی راذیو بی. بی. سی از امام خمینی چنین سوال کرد: جواب حضر تعالی در مورد اطلاعات شاه که می‌گوید شما با کمونیستهای بین المللی متحد هستید که اینها خدابرست نیستند جواب شما در مورد این اتهامات چیست؟ امام پاسخ دادند: «جواب ما این است که هیچ گاه اسلام با کمونیسم موافق نیست و هیچ وقت ملت اسلام با کمونیستها موافق نبوده‌اند. در طول تاریخ ملاحظه می‌شود که مسلمین علی‌حدّه بوده‌اند و اگر کمونیستی در ایران بوده باشد، مسائلشان مورد نظر مسلمین نبوده است. در این جنبشی که الآن در ایران است، همه می‌بینند تمام مردم مسائل اسلام را طرح کرده‌اند و هیچ مسئله کمونیستی ای در کار نیست. بنابراین شاه تهمت می‌زند. این دست و پایی است برای حفظ خودش». (صحیفه امام، ج ۵، صص ۱۷۰ و ۱۷۱).

روز شانزدهم آذر ۱۳۵۷ امام در مصاحبه با خبرنگار امریکایی مجله نیوزویک در برابر این سوال: در محافل غربی شایع

فصلنامه مطالعات اسلامی

۲۸۰

است که شما به وسیله چپها کنترل می شوید. آیا معقدید که کمونیستها در میان افراد شما باشند؟ چنین پاسخ می دهد: «نه ابدًا. این حرفها به طور کلی دروغ است.» (صحیفه امام، ج ۵، ص ۱۸۰).

روز شانزدهم آذر ۱۳۵۷ امام در مصاحبه با خانم جورجی گایر از روزنامه لوس آنجلس تایمز در برابر این سوال که: حضرت آیت الله آیا شما علاقه ای یا اهمیتی به همکاری با عناصر مارکسیستی می دهید و آیا بین هدفهای جنبش شما و مارکسیستها هیچ سازگاری وجود دارد؟ و آیا نسبت به مقاصد شوروی در ایران نگران هستید؟ چنین پاسخ می دهند: «هدفهای ما با هدفهای آنها مختلف است. ما متکی بر اسلام هستیم و بر توحید و آنها مخالف با هر دو آنها هستند. احکام ما احکام اسلام است و آنها اسلام را نمی پذیرند و لذا ما به آنها نه تنها علاقه مند نیستیم که همکاری هم نداریم و نخواهیم داشت. اما راجح به شوروی، نه، ما نگرانی نداریم. برای اینکه ملت که خودش سریای خودش زندگی می کند، کسی نمی تواند در امور آن دخالت کند.» همین خبرنگار سئوال می کند: «حضرت آیت الله در گزارش‌های مطبوعاتی آمده است که دولتها لبی و جبهه ملی آزادیخواش فلسطین حركتهای ضدشاه را در ایران تقویت مالی می کنند. ممکن است حضرت‌عالی بفرمائید که سازمان آزادیخواش فلسطین و لبی و سایر کشورها و احزاب کمونیستها تاچه مقدار جنبش شمارا کمک می کند. امام در پاسخ می فرمایند: «ما به کمک مالی آنان احتیاجی نداریم و به کمکهای دیگر از قبیل کمکهای تبلیغاتی هم که احتیاج هست، هیچ کس کمکی نکرده است و اما احزاب کمونیست و کشورهای دیگر چون آن دو هیچ کاری برای ما نکرده اند. این است استقلال به معنای عالی کلمه.» (صحیفه امام، ج ۵، صص ۱۸۱، ۱۸۲).

امام در مصاحبه با خبرنگار لبنانی نشریه «امل» ارگان جوانان حركت المحرر مون در ۱۶ آذر ۱۳۵۷ در برابر این سوال که: ابرقدرتها و ابیستگان آنها نمی توانند معنی استقلال را دریابند. در منطق سیاسی آنها هر کس که به یکی از آنها متکی نباشد، بلافضله وابسته به دیگری معرفی می شود. این امر در لبنان زیاد به چشم می خورد. امروز هم نظری آن را در ایران می بینیم. با توجه به این مطلب آیا رابطه ای بین حركت اسلامی شما و کمونیستها وجود دارد؟ امام فرمودند: «خبر، رابطه ای وجود ندارد. ما همان طور که امریکا را مورد حمله قرار داده ایم، شوروی هم مورد حمله است. برای ما فرقی بین شرق و غرب نیست. ما با اتکای به خدا و ملت شجاع، استقلال واقعی را به دست می آوریم.»

همین خبرنگار می پرسد: گفته می شود که سقوط شاه یعنی روی کار آمدن کمونیستها، آیا این امر صحیح است؟ امام در جواب فرمودند: «خبر، مردم آگاه ایران با تجربیات تلخی که از کمونیستها به دست آورده اند هرگز به آنان مجال دخالت در سرنوشت خویش را نمی دهند.»

۹ - ناصر مقدم در اینجا نیز متول س به دروغ می شود. ساواک برای برقایی تظاهرات موافق حکومت به نیروهای انتظامی توصیه هایی کرده بود. پدیده چماق داری از همین رهگذرخ نمود و موجب جنایتها، آتش سوزیها و تخیب اموال عمومی گردید. نمونه بارز این موضوع در ۵/۷/۷/۲۴ در مسجد جامع کرمان روی داد که منجر به آتش سوزی برخی از نقاط این مسجد توسط چماق دارانی گردید که توسط نیروهای شهربانی حمایت می شدند. تظاهرات موافق حکومت شاه، کمتر در شهرهای بزرگ و بیشتر در شهرستانها و بخشها شکل می گرفت که در موارد اخیر ژاندارمری نقش هماهنگ کننده داشت. در اینجا متن یک سند ساواک را مرور می کنیم که در همین مورد است. ویدعی رئیس ساواک خوزستان در نامه ای سری ۵۷/۹/۱ - ۳/۲۶۸۲۱ - که قطعاً دستوری عمومی از تهران برای همه شعب ساواک بوده - به مسئول ساواک دزفول چنین می نویسد: «پیرو شماره ۵۷/۸/۲۵ - ۱ ه ۱۰۹۵۴ ضمن تأکید مجدد در زمینه ایجاد هماهنگی و همکاری لازم با ژاندارمری کشور شاهنشاهی برای برگزاری مطلوب تظاهرات ملی و میهنهی دستور فرمائید در تجهیز مردم جهت برگزاری مراسم از افراد خوشنام و اصیل که در نظر مردم محبوبیت دارند استفاده و از هرگونه درگیری اجتناب و کوشش نمایند جنبه

چهار دیدار درباره خطر کمونیسم

تصنیعی و نمایشی نداشته باشد. و دیگری .»

- ۱۰ - مقدم در دیدار دیگر هم این ارقام را تکرار می کند. گفتنی است که تعداد دانشجویان در سال تحصیلی ۱۳۵۷-۱۳۵۸ با احتساب دانش سراها و مراکز تربیت معلم ۲۳۳ هزار و ۵۰۷ نفر بود و در همین سال تحصیلی تعداد دانش آموزان با احتساب کودکستانها (۲۵۹ هزار و ۴۹۷ کودکستانی) هفت میلیون و ۲۷۷ هزار و ۶۳ نفر برآورد شد. (مأخذ: وزارت آموزش و پرورش).

